

**MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARGA INGLIZ TILINI O'YINLAR  
YORDAMIDA O'RGATISH**

**Kamalova A  
Allaberganov R**

*Samarqand davlat chet tillar instituti 3 kurs talabalari*

So'nggi bir necha yil ichida chet tilini o'rganish o'z-o'zini rivojlantirishning bir usuli emas, balki zarurat bo'lib qoldi. Chet tili nafaqat maktablar va universitetlarda, balki ko'plab maktabgacha ta'lim muassasalarida ham ta'limning majburiy tarkibiy qismiga aylandi. Chet tilini o'qitishning asosiy muammosi o'quvchining yoshi. Ma'lumki, bolalar o'rganish uchun qulayroqdir. Yaqin vaqtgacha o'qitish metodikasi bolalarga qaratilgan edi maktab yoshi, endi ota-onalar chet tilini o'rganishni iloji boricha erta boshlashga intilmoqda. Vatanimiz mustaqillikka erishgandan so'ng mamlakatimizda chet tillarini o'rganishga katta e'tibor berib kelinmoqda.

Ingliz tilini o'rgatishning asosiy maqsadi - bu mavzu orqali bolaning shaxsiy rivojlanishi, ya'ni zamonaviy dunyodagi ko'p tilli va ko'p madaniyatli vaziyatga moslashish uchun uni yangi til dunyosi bilan tanishtirish uchun qulay sharoit yaratish. Ingliz tilini o'zlashtirish uchun maktabgacha yosh o'ziga xosdir. Maktabgacha yoshdagi bolalarning psixologiyasini hisobga olgan holda aytishimiz mumkinki, ular nutqning fonetikasi va intonatsiyasiga ayniqsa sezgir, shuning uchun ta'limning boshlang'ich bosqichining asosiy vazifasi bolalarda to'g'ri talaffuzni shakllantirish bo'lib, unga turli mashqlar va maxsus didaktik mashqlar yordamida erishish mumkin. Bolalarning chet tilidagi nutqini muvaffaqiyatli o'zlashtirishi mumkin bo'ladi, chunki maktabgacha yoshdagi bolalar o'rganishning keyingi bosqichlariga qaraganda til materialini yanada moslashuvchan va tezroq yodlashlari, to'siq deb ataladigan narsaning yo'qligi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning kommunikativ ehtiyojlarni optimal tarzda birlashtirish qobiliyatini va ularni chet tilida ifodalash imkoniyatlarini o'rganishni o'z ichiga oladi. Kattalardan asosiy farqi shundaki, bolalar ingliz tilini o'rganmaydilar, ular o'ynashadi. Ya'ni, ular o'rgatishadi, albatta, lekin o'zlari bunday deb o'ylamaydilar. Bu yoshda biror narsani o'rganishga majburlash befoyda - bolalar hukmronlik qiladi. Beixtiyor yod olish, ijobiy histuyg'ular zarurligini anglatadi. Maktabgacha yoshdagi bolalar va kichik o'quvchilar uchun cheklangan diqqat doirasi ular uzoq vaqt davomida bir xil ishni qila olmaydilar. Faoliyatning tez-tez o'zgarishi muvaffaqiyatli darslarning shartlaridan biridir. Har bir narsani hisoblash oddiy - biz bolalarning yoshiga 5 daqiqa qo'shamiz - bu bolaning maksimal konsentratsiyasi vaqti. Bular. 5-6 yoshli bolalar taxminan 10 daqiqa davomida xuddi shunday qilishlari mumkin. Bu boshqa yo'l bilan ishlamaydi: bolalar qilayotgan ishlaridan zeriksa, ularni tinchlantirish qiyin bo'ladi. Shuning uchun, guruhdagi bolalar juda ko'p turli xil narsalarni qilish uchun vaqtlari bor: she'r o'qish, rang berish, qo'shiq aytish, raqsga tushish, o'ynash,

multifilm tomosha qilish. Va bularning barchasi tashqaridan ko'rinadigan vaqtni behuda sarflash emas, balki darsning elementlari. Raqs - bu shunchaki raqsga tushish emas, balki yana foydalanish, so'zlarni va grammatik naqshlarni yaxshiroq yodlash uchun. Rang berishda bolalar o'qituvchining buyruqlarini bajaradilar, ya'ni ular tinglash qobiliyatini rivojlantiradilar va o'rganilgan lug'atni - ranglar, rasmdagi ob'ektlarning nomlari va boshqalarni takrorlaydilar. O'yin texnikasi maktabgacha va boshlang'ich maktab o'quvchilari uchun javob beradi. Mohiyat oddiy: o'qituvchi o'yinlar o'tkazadi, ular davomida bolalar til ko'nikmalarini yaxshilaydi. Metodika xayoliy vaziyatni yaratishga va bola yoki o'qituvchi tomonidan ma'lum bir rolni qabul qilishga asoslangan:

**1. Raqobatbardosh lug'at va grammatikani assimilyatsiya** qilishga hissa qo'shadigan o'yinlarning aksariyatini o'z ichiga oladi. Til materialini yaxshiroq bilgan kishi g'olib hisoblanadi. Bular barcha turdagi krossvordlar, auktsionlar, loto, stol o'yinlari, buyruqlarni bajarish va boshqalar.

**2. Ritm musiqao'yinlar** - bu dumaloq raqslar, qo'shiqlar va sheriklar tanlovi bilan raqslar kabi an'anaviy o'yinlarning barcha turlari bo'lib, ular muloqot qobiliyatlarini egallashga emas, balki nutqning fonetik va ritmik-melodik jihatlarini yaxshilashga yordam beradi. til ruhida.

**3. Badiiy yoki ijodiy o'yinlar** - bu o'yin va badiiy ijod chegarasida turgan faoliyat, o'yin orqali bola uchun yo'l. Ular, o'z navbatida, drammatizatsiya (ingliz tilida kichik sahnalarni sahnalashtirish), vizual o'yinlarga bo'linishi mumkin. Ta'lim muvaffaqiyatining eng muhim sharti - bu bolalarning nutq-kogitativ faoliyatini faollashtirish va ularni chet tilidagi muloqotga jalb qilishdir. Bolalar so'zning ma'nosiga munosabat bildirishi va tovush ketma-ketligini mexanik ravishda eslab qolmasligi uchun nutq harakatlarining tartibini (savollar tartibi, manzillar, ob'ektlarning nomlari va boshqalar) doimiy ravishda o'zgartirish kerak. O'yinlarni takrorlashda, har xil bolalarni etakchi, faol ishtirokchilarga aylantirish kerak, shunda hech bo'lmaganda bir marta barcha bolalar o'quv vazifasida nazarda tutilgan nutq harakatini bajaradilar. O'quv jarayonida maktabgacha yoshdagi bola tez-tez faoliyatni o'zgartirishga muhtoj. Mashg'ulot davomida bola tez-tez chalg'itadi, u qiziqmagani uchun emas, faqat uning miyasi charchaydi. Eng yaxshi dam olish - bu jismoniy mashqlar, albatta, chet tili bilan bog'liq, dam olish uchun. Bu qofiya yoki shunchaki buyruqlarning bajarilishi bo'lishi mumkin. Turli xil ovozli va vizual yordamlardan foydalanish, masalan: qo'shiqlar, bolalar video dasturlari, tematik kartalar. Bolaga bunday material bilan ishlash yoqadi va barcha taassurotlar va bilimlar keyinchalik u o'zida mujassam etgan tasvirlarda shakllanadi. Xulosa qilib aytganda, o'yin texnikasining asosiy afzalligi shundaki, u har qanday yoshdagi bolalar uchun moslashadi, uning yordamida siz og'zaki nutqni ham, grammatika, imlo ham rivojlantirishingiz mumkin. Bolalarning chet tilidagi nutqini muvaffaqiyatli o'zlashtirishi mumkin bo'ladi, chunki maktabgacha yoshdagi bolalar

o'rganishning keyingi bosqichlariga qaraganda til materialini yanada moslashuvchan va tezroq yodlashlari, to'siq deb ataladigan narsaning yo'qligi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning kommunikativ ehtiyojlarni optimal tarzda birlashtirish qobiliyatini va ularni chet tilida ifodalash imkoniyatlarini o'rganishni o'z ichiga oladi. Kattalardan asosiy farqi shundaki, bolalar ingliz tilini o'rganmaydilar, ular o'ynashadi.

Chet tilini o'qitishda o'ynash ta'lim **faoliyatiga zid emas**, balki u bilan organik ravishda bog'liqdir.

To'g'ridan-to'g'ri ta'lim faoliyatidagi o'yinlar epizodik va yakka bo'lmasligi kerak. Tilni o'rganish jarayonida boshqa tadbirlarni birlashtiradigan va birlashtiradigan uchidan uchigachao'yin texnikasi zarur. O'yin metodikasi xayoliy vaziyatni yaratishga va bola yoki o'qituvchi tomonidan ma'lum bir rolni qabul qilishga asoslangan.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, har bir maktabgacha ta'lim muassasasi hozirgi innovatsion rivojlanish davrida muassasada tarbiyalanuvchi bolalarni chet tilini o'rgatishga chuqurroq e'tibor qaratib ularga ta'lim beruvchi tarbiyachilarni pedagogik mahorat va ta'lim berish uchun metodik asoslari mahorat darslari orqali o'rgatishni tashkil etish lozim. O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim jarayonida xorijiy tillardan og'zaki nutqini o'stirishning zamonaviy metodikalariga berilgan katta ahamiyat, hamda ularni o'rganish uchun zarur bo'lgan zamonaviy o'qitish usullarini kengroq joriy qilish lozim.

Zamonaviy tilni o'rgatish ko'proq madaniyatli shaxsni shakllantirishga qaratilgan bo'lib, u o'z-o'zini tahlil qilish va yangi bilimlarni tizimlashtirish ko'nikmalariga ega ekan. Innovatsion usullar butun tizimni modernizatsiya qilishning ajralmas qismidir. Shunga amin holda o'qituvchilar eng ilg'or yondoshuvlar bilan tanishishlari va keyinchalik ularni birlashtirishi va o'z ishlarida foydalangan holda ta'lim tizimida sezilarli o'sishga erishish mumkin. Ko'plab tashkilotlar axborotni jo'natish va olish uchun multimedia imkoniyatlaridan foydalangan holda yangi darajaga o'tmoqda.

#### **FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:**

1. O'zbekiston Respublikasi birinchi Prezidentining 2012-yil 10-dekabrda qabul qilingan «Chet tillarini o'rganish tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida»gi qarori
2. "Ilk qadam" maktabgacha ta'lim muassasasining Davlat o'quv dasturi Toshkent – 2018 yil
3. Bekmuratova U.B. "Ingliz tilini o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish" mavzusidagi esse. Toshkent - 2012 yil
4. F.R.Qodirova, Sh.Q.Toshpo'latova, N.M. Kayumova, M.N. A'zamova. Maktabgacha pedagogika-Toshkent-2019

5. Jalolova G. Q. Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktabga tayyorlash. metodik tavsiya. Toshkent, 2004 yil.
6. Samarova, S. R. (2019). Methods and technologies for the development of creative thinking of pupils. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences, 7(10),
7. Xusanboyeva O. U. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi. – T.: 2017.

